

Rick Held

Lecții nocturne
în Micul Ierusalim

Traducere din limba engleză
de Iulia Gorzo

POLIROM
2021

— Nu e nou, dar tăișul e ascuțit, spuse el. Ai grijă să nu te prindă cu el.

Amândoi își dădeau seama că era o posibilă armă.

Moriș așteptă până când Tholdi ascunse toporul în traistă, apoi adăugă:

— Mai am ceva pentru tine.

*

În acea seară, când Liuba văzu ce-i adusesese Tholdi, se luminează la față. Motivul încântării nu era toporul – deși se bucura și pentru el –, ci altceva. Mere iarnatice.

Liuba luă unul și mușcă din pulpa lui proaspătă, aurie. Dulceața lui acrișoară îi juca pe limbă.

— De ce vrei tot timpul mere? întrebă Tholdi.

— Pe vremuri, le mâncam direct din copac. Când nu ne prindeau.

— Tu și mai cine?

Liuba deschisese o ușă. Pe care se și grăbi s-o închidă la loc.

— Asta a fost demult.

— Ei, dacă mai primește, o să mi le pună deoparte.

— Ce m-aș face eu fără tine?

— Ai mânca pere?

Liuba râse, iar Tholdi hotărî să-i facă o mărturisire. Nu era prima oară când încerca. Deschise subiectul cu o întrebare.

— Știi ce înseamnă *șiksal*?

Cuvântul nu-i spunea nimic Liubei.

— Înseamnă destin.

Destin. Că totul se întâmplă dintr-un motiv anume. Există oare idee mai romantică, una care să răspundă mai profund nevoii noastre de a face ordine în haosul vieții, dorinței noastre de a da un sens existenței? Liuba crescuse într-o lume în care prezicerea viitorului era o artă ocultă, transmisă din generație în generație, folosită însă și pentru a ușura buzunarele naivilor. Era o lume pe care Liuba o renegase.

— De ce întrebi?

— Mai știi ziua când te-am văzut pe stradă cu *Herr Golescu*? Când vă ciondăneți?

Ea și-o amintea bine.

— Te văzusem mai devreme, la piață, cu tarabagiul. Cel care te-a acuzat de furt.

Liuba își amintea prea bine și asta. Cum fugise.

— Te-am urmărit. N-aveam nici un fel de planuri, se grăbi el s-o liniștească. A fost un simplu impuls.

Ea își aminti cum alergase pe străzi. Simțindu-se urmărită. Privind în urmă. Fără să vadă pe nimeni.

— Și de ce-mi spui acum chestia asta?

— Prietenii nu au secrete unul față de altul.

— Asta suntem noi acum?

— Mie așa mi-ar plăcea să cred.

Prieten. La fel ca *iubire*, era un cuvânt față de care Liuba învățase să fie circumspectă.

— Mai ai și alte secrete față de mine? îl întrebă ea.

— Nu e chiar un secret, dar... Tholdi șovăia. Odată, când am venit să te văd, am auzit ceva cât așteptam la ușă.

— Ce-ai auzit? Ceva cu Radu?

— Nu, n-are legătură. Pianul. Îi atingeai clapele. Cântai note la întâmplare.

Ca un crab retrăgându-se în carapace, Liuba se replie cu toată ființa ei. Se crispă. Expresia ei împietrită ar fi trebuit să-i semnaleze lui Tholdi pericolul. El nu-l sesiză.

— Pot să te învăț să cânti la pian ca lumea, spuse el. Să cânti muzică.

Ea i-o tăie scurt.

— Nu.

— De ce? Încă nu e interzis prin lege.

Adevărat.

— N-ar fi un mod de a-ți umple zilele?

La fel de adevărat.

— Sigur îți place muzica, nu-i așa? Sigur o ai în sânge.

— Ce știi tu despre sângele meu?

— Mereu am presupus...

— Nu știi nimic despre mine. Și, oricum, pianul nu e un instrument țigănesc. Liuba se ridică în picioare. Cred că e momentul să pleci.

Uimit și zăpăcit, Tholdi se ridică la rândul lui în picioare.

— N-am vrut să te supăr.

Ea nu răspunse. Tholdi plecă.

Noaptea, în pat, se gândi la seara petrecută cu Liuba. Începuse atât de bine, și totuși se terminase atât de prost.

Se întrebă ce anume ar fi putut provoca reacția ei. Oare propunerea lui de a-i da lecții de pian? Sau că pomenise de sângele ei rom? Amândouă, din câte-și dădea seama. Toate se legau cumva.

În patul ei, Liuba se gândea și ea la seara lor. Tholdi deșteptase atâtea înăuntrul ei. Nu doar idei stupide, superstițioase, deja de domeniul trecutului, o imagine despre ea însăși pe care o respinsese demult, ci și amintiri mai proaspete. Amintiri cu celălalt pian, Bösendorfer. Imens, negru și atât de lustruit, că te vedeai în el ca-n oglindă. Stăpânul casei îi răsese-n nas când se arătase interesată de el. Îi amintise că era o țărancă analfabetă. O sfătuisese să se mulțumească mai bine cu tamburina, cu dansul. Deși nu în casa asta, mersi. Muzica populară n-avea ce căuta acolo, insistase el. Nu ținea minte să se mai fi simțit vreodată atât de umilită nici măcar în anii petrecuți la Madame Denile.

În crucea nopții, se trezi dintr-un vis. Unul care se petrecea nu pe o pajiște alpină scăldată în lumină, ci într-un loc întunecos. Și în care un pian – același pian negru, lucios ca oglinda, care-i amintise cine și ce era – ardea mistuit de un foc năprasnic. Amortizoare, călușuri și sârme se umflau și se zvârcoleau în burta lui, iar lemnul lăcuit și fildeșul se broboneau și trosneau în flăcări. Scântei jucăușe țâșneau din el și se pierdeau plutind în beznă.

Până dimineață, furia Liubei se domoli, fiind înlocuită de o ranchiună rece. Nu față de Tholdi – el avusese

intenții generoase –, ci față de proprietarul Bösendorferului. Când Tholdi îi făcu din nou o vizită, ca să vadă dacă are nevoie de ceva, îl întrebă dacă mai era valabilă propunerea. Tholdi nu uitase de prima ei reacție.

— Nu știu ce-am zis de te-am...

— Nimic. N-ai zis nimic. Dar dacă nu-mi place...

— Ne oprim.

— Și fără întrebări.

— Fără întrebări.

Tholdi era încântat. În seara aceea, după ce termină munca la fabrică, se întoarse și începu prin a se așeza la o margine a băncuței pianului. O invită să ia loc alături. Ea își luă inima în dinți și veni lângă el.

— Umerii. Relaxează-i.

Ea făcu întocmai.

— Și nu te omorî cu gândurile, o sfătui el. Minte nu trebuie solicitată prea mult. Lasă-te în voia muzicii.

Tholdi îi luă mâinile și-i așeză degetele cu delicatețe pe clape. Îi arătă cum se îmbină fildeșul și pielea. Ea descoperi cu uimire cât de iute și de intuitiv devenise una cu pianul – de parcă ar fi așteptat-o răbdător atâta vreme.

Poate că Tholdi n-avea să afle niciodată de ce se împotriviise Liuba la început. Ce înțelese însă, ce-i sări în ochi imediat, era că are talent.

Pentru Liuba, începuse ceva profund.

A doua zi dimineată, înainte să plece iar la fabrică, Tholdi îl rugă pe Nathan să-l învețe să se radă. Abia-i dăduseră tuleiele, dar simțea că venise vremea. La urma urmei, era noul cap al familiei.

Pielea lui Tholdi era netedă și catifelată. N-avea cine știe ce nevoie de pregătire. Dar el voia să învețe să facă totul ca la carte, ca orice bărbat în toată firea, așa că Nathan îl îndrumă pas cu pas. Mai întâi prosopul cald cu care să-și tamponeze fața. Apoi, briciul ascuțit pe fâșia de piele. Apoi, cum să întindă clăbucii de săpun cu pământul din păr de cal. Și, în sfârșit, cum să răzuiească pielea cu briciul fără s-o taie. Șmecheria e să faci mișcarea în direcția în care crește firul de păr, nu invers, îi explică Nathan fiului său.

Nathan făcu primele mișcări, până când Tholdi îi ceru tatălui său să-l lase pe el. Deși n-ar fi recunoscut, se temea că lui taică-său i-ar fi putut scăpa briciul, cu ochii lui slabi.